

An illustration of a desk setup. On the right, a laptop is open with a hand typing on the keyboard. The hand is wearing a light blue sleeve. In the center, a pair of glasses and a piece of crumpled white paper are on the desk. In the bottom left, a white smartphone is lying on the desk. The background is a light blue gradient.

Ψηφιακά εργαλεία για την εκπαίδευση και την έρευνα

Βασίλης Παυλόπουλος
vranlop@psych.uoa.gr

Εργαλεία για μέλη του ΕΚΠΑ

- Άδεια χρήσης του **Microsoft Office 365 for Education**, του **OneDrive for Business** με 1 TB αποθηκευτικό χώρο και του **Skype for Business** (<https://o365.uoa.gr/>).
- Σύνδεση στο Internet μέσω του **εικονικού ιδιωτικού δικτύου (vpn)** του ΕΚΠΑ για αναζήτηση βιβλιογραφίας με πρόσβαση στα πλήρη κείμενα. Ισχύει για βιβλιογραφικές βάσεις στις οποίες το ΕΚΠΑ διατηρεί ενημερωμένη συνδρομή (βλ. <http://www.noc.uoa.gr/syndesh-sto-diktyo/eikoniko-idiwtiko-diktyo-vpn.html>).
- Ενιαία βιβλιογραφική αναζήτηση ηλεκτρονικών και έντυπων πηγών μέσω της **πύλης βιβλιοθηκών του ΕΚΠΑ** (βλ. <http://www.lib.uoa.gr/>).

Βιβλιογραφική ανασκόπηση

- **Μελετητής Google** (<https://scholar.google.com/>). Βιβλιογραφική αναζήτηση, δυνατότητα online αποθήκευσης των πηγών για ανάγνωση αργότερα μέσω της λειτουργίας 'Η βιβλιοθήκη μου'.
- **Mendeley** (<https://www.mendeley.com/>). Ευέλικτη οργάνωση και διαμοιρασμός βιβλιογραφίας, αναζήτηση όρων, εισαγωγή βιβλιογραφικών παραπομπών και δημιουργία βιβλιογραφικού καταλόγου στον επεξεργαστή κειμένου – magic!
- **Zotero** (<https://www.zotero.org/>). Ίδιες λειτουργίες και παρόμοιο interface με το Mendeley, αν και κάπως λιγότερο χρηστικό στην αναζήτηση όρων.
- **Adobe Reader** (<https://get.adobe.com/reader/>). Ισχυρή αναζήτηση όρων σε πολλαπλά αρχεία pdf με τη λειτουργία 'Advanced search'.

Ανάλυση ποσοτικών δεδομένων – πέρα από το SPSS

- **Jamovi** (<https://www.jamovi.org/>). Στατιστικό λογισμικό ανοιχτού κώδικα βασισμένο στη γλώσσα R. Ιδιαίτερα εύχρηστο, με πλήρεις δυνατότητες, επεκτεινόμενο, διαρκώς εμπλουτιζόμενο και δωρεάν!
- **JASP** (<https://jasp-stats.org/>). Παρόμοιο με το Jamovi σε φιλοσοφία και λειτουργικότητα, με έμφαση στη μπεϋζιανή προσέγγιση.
- **PSPP** (<https://www.gnu.org/software/pspp/>). Μια περιορισμένων δυνατοτήτων, αλλά ανοιχτού κώδικα (δηλ. δωρεάν) αντιγραφή του SPSS – για τους νοσταλγούς των δεινοσαύρων 😊 .

Ανάλυση ποιοτικών δεδομένων

- Φωνητική πληκτρολόγηση στα ελληνικά με **Google Docs** (<https://docs.google.com/>).
- **Taguette** (<https://www.taguette.org/>). Εύχρηστη και δωρεάν πλατφόρμα για την κωδικοποίηση κειμένων από άτομα ή ομάδες.
- **Voyant tools** (<https://voyant-tools.org/>). Ανοιχτού κώδικα διαδικτυακή εφαρμογή με πλούσια και εύχρηστα εργαλεία για την ανάλυση κειμένων.
- **Iramuteq** (<http://www.iramuteq.org/>). Ισχυρό, αν και λίγο ιδιότροπο, λογισμικό για πολυδιάστατες αναλύσεις κειμένων. Εξαιρετικές γραφικές απεικονίσεις συστάδων, ομοιοτήτων και λεκτικών νεφών.
- Βλ. <https://www.predictiveanalyticstoday.com/top-free-qualitative-data-analysis-software/> για **ανασκόπηση 19 συναφών εργαλείων** ανοιχτής πρόσβασης.

Συγγραφή δοκιμίου

- **APA Style** (<https://apastyle.apa.org/>). Online έκδοση του οδηγού δημοσιεύσεων του APA και πολλά περισσότερα: οδηγοί, webinars, πρότυπα αρχεία, κ.ά.
- Ο **οδηγός συγγραφής** πτυχιακής εργασίας του Τμήματος Ψυχολογίας ΕΚΠΑ βρίσκει εφαρμογή σε κάθε είδος δημοσίευσης ψυχολογικού περιεχομένου (<http://www.psych.uoa.gr/fileadmin/psych.uoa.gr/uploads/curriculum/ΕΚΠΑ-Psych-degree-thesis-guidelines.pdf>).
- Εργαλεία ελέγχου **λογοκλοπής** (π.χ. <https://plagiarismdetector.net/>). Χρήσιμα, αν και λιγότερο αποτελεσματικά με τον έλεγχο της γκρίζας βιβλιογραφίας.
- Ένα χρήσιμο άρθρο με **εργαλεία και στρατηγικές** για επιστημονική συγγραφή: <https://doi.org/10.1002/bmb.20815>

Τεχνητή νοημοσύνη: Ευλογία ή κατάρα;

Οι εφαρμογές Τεχνητής Νοημοσύνης (TN, π.χ. ChatGPT, Gemini, Perplexity, κ.ά.) μπορούν να παράξουν πρωτότυπο κείμενο απαντώντας σε ερωτήσεις στη φυσική γλώσσα. Ωστόσο, η αξιοποίηση της ισχύος τους απαιτεί προσοχή:

- Η TN δίνει συχνά **λανθασμένες ή ανύπαρκτες βιβλιογραφικές πηγές**, άρα το περιεχόμενο των απαντήσεών της δεν είναι έγκυρο και αξιόπιστο.
- Η TN δεν έχει προσωπική εμπειρία, επομένως τείνει να παράγει κείμενα με **γενικόλογο, στερεοτυπικό και επαναλαμβανόμενο περιεχόμενο**.
- Η TN συνοψίζει καλά τα κύρια σημεία ενός κειμένου, άρα είναι κατάλληλη για την **παραγωγή περιλήψεων** ή για τη **σύγκριση κειμένων**.
- Η TN δίνει τόσο πιο εύστοχες απαντήσεις, όσο πιο **σαφείς και συγκεκριμένες** είναι οι ερωτήσεις που της υποβάλλονται.

Κριτικές (αναστοχαστικές) ερωτήσεις

- ✓ Είναι αλήθεια;
- ✓ Πώς το γνωρίζουμε;
- ✓ Ποιες αποδείξεις υπάρχουν;
- ✓ Πόσο αξιόπιστες είναι οι αποδείξεις;
- ✓ Ποιον εξυπηρετεί; Ποιος ωφελείται;
- ✓ Ποιες ελλείψεις και ποιοι περιορισμοί υπάρχουν;
- ✓ Ποιες είναι οι εναλλακτικές προσεγγίσεις-θεωρίες-υποθέσεις; Με ποια επιχειρήματα τεκμηριώνονται;
- ✓ Μετά από τα παραπάνω, συμφωνώ ή διαφωνώ;